

**ØKOLOGISK
GRÆSNINGSLAUG**
- Noget for dig?

Gennem de seneste år er flere og flere kogræsserlaug skudt op over hele landet. Det støtter Økologisk Landsforening op om i projektet Guide til afsætning af kød fra økologiske græsningslaug, som er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug - Grønne ildsjæle for lokal afsætning. Projektets formål er at beskrive og udbrede de gode koncepter og erfaringer fra velfungerende laug og derigennem bane vej for etablering af endnu flere økologiske græsningslaug-fællesskaber.

Forfattere

Iben Alber Christiansen, økologikonsulent, Økologisk Landsforening
Majbrit Terkelsen, økologikonsulent, Økologisk Landsforening

Interviews og casebeskrivelser

Maria Rosenlund, specialestuderende biologi, Aarhus Universitet

Redigering

Jannie Bak Pedersen, Økologisk Landsforening

Udgiver

Økologisk Landsforening
Silkeborgvej 260
8230 Åbyhøj
1. udgave, 1. oplag, 2016.

Følg os:

FACEBOOK

/iloveoko

TWITTER

@okologidk

INSTAGRAM

#iloveoko

FACEBOOK

/okologi.dk

Vidste du at:

ØKO-KØD INDEHOLDER OP TIL 50 PROCENT FLERE
SUNDE OMEGA-3 FEDTSYRER SAMMENLIGNET MED
IKKE-ØKOLOGISKE PRODUKTER?
KILDE: ØKOLOGISK LANDSFORENING

INDLEDNING

Naturpleje og lokalt oksekød

I et økologisk græsningslaug smelter to verdener elegant ind i hinanden, svejset sammen af foreningsarbejde. Foreningernes indsats er at bakke op om de landmænd, der har kastet sig ud i opgaven med at gennemføre naturpleje på enge og overdrev og samtidig producere lokalt oksekød. Foreningsmedlemmerne samarbejder om at passe dyrene sommerhalvåret igennem. Til gengæld får medlemmerne adgang til unikke naturoplevelser i lokalområdet og mulighed for at sætte tænderne i lækkert naturkød.

Gamle opskrifter og nye fællesskaber

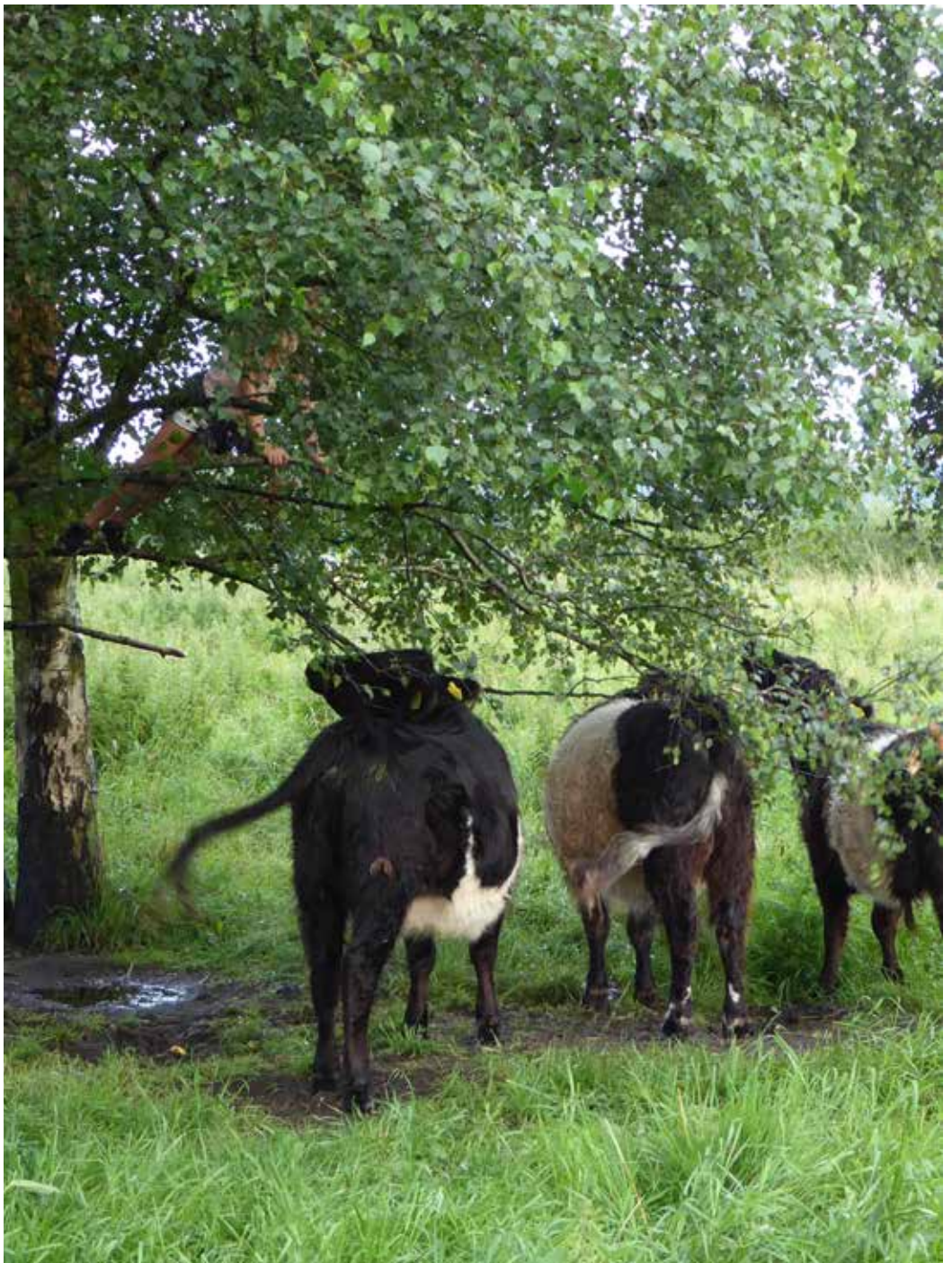
Spørger du medlemmerne i de græsningslaug, der de seneste år er skudt op forskellige steder i landet, hvorfor de er medlemmer, bunder deres engagement i meget mere end fredede planter og miljødirektiver. For nogle medlemmer handler det ganske simpelt om at kunne fylde fryseren med økologisk kvalitetskød med god samvittighed, og om at gå på opdagelse i gamle opskrifter og nye fællesskaber. Andre er medlemmer for at få adgang til daglige naturoplevelser, selv hvis de bor midt i byens larm.

I hæftet her kan du læse mange flere medlems historier og få indblik i, hvordan det er at være medlem af et økologisk græsningslaug.

HVAD ER ET KOGRÆSSERLAUG?

Et kogræsserlaug er en forening, hvor medlemmer engagerer sig i at passe en mindre flok kødkvæg, som afgræsser et naturareal i sommerhalvåret. Medlemmerne køber en andel af kødet, når dyrene slages i efteråret. Som medlem af et økologisk græsningslaug er du en del af et socialt fællesskab og indgår i det praktiske arbejde med naturpleje, tilsyn med dyrene og sociale arrangementer i foreningen. Samtidig får du adgang til gode naturoplevelser og lækkert naturkød.

På okologi.dk/graesningslaug kan du læse mere om, hvordan du kommer godt i gang i et økologisk græsningslaug.

I Randers Naturpleje- og Kogræsserforening samarbejder man om at passe tre kvier af racen Sortbæltet Galloway, som er ejet af økologisk kødkvægsproducent Rasmus Skau, Fuglsøgaard. Foto: Majbrit Terkelsen.

LE-MANDEN I LIGHTHOUSE

Flere gange i sæsonen hjælpes medlemmerne ad med at holde arealerne græsningsvenlige for foreningens Galloway-køer. Aabrinkens Kogræsser- og Naturplejeforening er en ung forening, og engagementet har åbnet en helt ny verden for medlemmerne.

”Der er meget viden og mange erfaringer at hente ved at være medlem. Man bliver introduceret for udtryk, man ikke anede eksisterede. Det er ligesom at lære et helt nyt sprog”.

PERNILLE SONNE

medlem af Aabrinkens Kogræsser- og Naturplejeforening.

- Der er ingen trafikstøj herude, du hører et passerende tog ind i mellem, det er det hele. Man skulle ikke tro, vi befandt os halvanden kilometer fra Århus Banegård, vel? siger århusianske Pernille Sonne. Hun bor sammen med sin mand Ole Sonne i Århus midtby i et af byens mest moderne betonbyggerier, Lighthouse. For ægteparret betyder engagementet i Aabrinkens Kogræsser- og Naturplejeforening, at der ikke er mere end en kort cykeltur til landlige omgivelser. En distance, der dog ofte tilbagelægges i bil, og det af en helt bestemt grund. Ole medbringer nemlig ofte et helt specielt værktøj, der nok ville skabe virak på de trafikerede århusianske cykelstier.

- Selv om køerne holder gevæksterne på engen nede, skal græsset under hegnet jo slås, og det er lidt svært at komme til med de gængse haveredskaber. Her er en le meget mere effektiv og sjovere at bruge - og så larmer den ikke, fortæller Ole Sonne.

- Der er meget viden og mange erfaringer at hente ved at være medlem. Man bliver introduceret til udtryk, man ikke anede eksisterede. Det er ligesom at lære et helt nyt sprog, fortæller Pernille Sonne.

- Eksempelvis slår du ikke med en le, du skærer, supplerer hendes mand Ole, og konstaterer: - Når man sådan går og skærer, kan man nemt glemme tid og sted herude. Det er lidt ligesom et frilandsmuseum.

Vidste du at:

JÆVNLIG ADGANG TIL NATUREN SKABER TRIVSEL. FØRSKNING VISER, AT OPHOLD I NATUREN, UD OVER MOTIONEN, GIVER RO, SANSEINDTRYK OG EN FØLELSE AF AT VÆRE TIL STEDE I NUET, HVILKET BIDRAGER TIL AFBSTRESSNING OG MENTAL VELVÆRE. KILDE: FRILUFTSRÅDET

Stine Sparrewath er medlem af Aabrinkens Kogræsser- og Naturplejeforening. Her græsser foreningens Å-kologiske dyr langs Århus Å. Foto: Ole Sonne.

TILBAGE TIL RØDDERNE

Århusianske Stine Sparrewath klør en af Åbrink-indhegningsens fire Galloway-køer på næsen, da den nysgerrigt snuser til hendes fingre. Hun har været med i Aabrinkens Kogræsser- og Naturplejeforening, siden initiativet blev iværksat af Danmarks Naturfredningsforening et par år tilbage. Da hun så et opslag i avisen omhandlende et opstartsmøde for foreningen, var hun ikke i tvivl om, at det var noget, hun gerne ville engagere sig i.

- Jeg har altid syntes, det var spændende, det med selv at have direkte indflydelse på den mad, jeg spiser. Så projektet her passer jo bare perfekt ind, siger hun.

For Stine er konceptet 'mad med en historie' gået fra at være en fascination til en realitet. Ud over at være aktiv i Aabrinkens Kogræsser og Naturplejeforening, har hun også fået sin egen byhave i hjertet af Århus og er på den måde blevet sin egen fødevarerproducent. Det er en måde at tage et skridt væk fra den moderne verden og tilbage til en tid, hvor man var mere selvgjort.

- Jeg synes, der er et eller andet fedt i det dér med den helt gammeldags facon: Vi køber en ko, vi passer en ko, vi slagter en ko. Man er ligesom med selv hele vejen igennem. Jeg ved godt, det er nørdet, men jeg glæder mig helt

vildt til at tilberede kød fra eget kvæg med grøntsager fra egen avl her til efteråret.

I Aabrinkens Kogræsser- og Naturplejeforening købes køerne tidligt på året og sendes til slagt om efteråret. Det betyder, at Stine og de andre medlemmer først får indflydelse på dyrene et stykke henne i deres opvækst. Det sætter dog ikke skår i glæden.

- Vi følger køerne hele sommeren, hvor de går og lever af de urter og græsser, der vokser her ved åen. Vi har valgt at kalde det Å-kologi, siger Stine med et smil.

NATURKØD

FORENINGSLIV MED KØD PÅ

Anders Ernø Eirdorf Christensen fra Vejle er nørdet med sit kød, hvilket er grunden til, han er medlem af det lokale græsningslaug.

- Selvfølgelig er der kommercielle producenter, der sælger frilandskød, men det er ofte et blandingsprodukt af forskellige racer kødkvæg, der ligger i køledisken. Det giver en mere tør kødkvalitet, mener Anders.

For en mand af hans kaliber, der går op i fedtmarmorering og smagsfacetter, falder julen tidligt hvert år i form af efterårets slagtesæson. Som medlem af Søndermarkens Græsningslaug køber han nemlig hver november måned frisk naturkød til spisekammeret.

- Kød af denne kvalitet finder du ikke sådan lige i køledisken. Det er kød fra kvæg, der har fået lov at vokse langsomt og naturligt, og som har levet af urter. Det synes jeg bestemt, man kan smage, fortæller han.

Ved præcis hvad jeg får

Anders har været medlem af Søndermarkens Græsningslaug i Vejleområdet de sidste fem år. Sammen med foreningens 29 øvrige medlemmer, passer han studene i sommerhalv-

året og får efter slagtning lov at købe en andel af det lækre økologiske naturkød. Det, der er vigtigst for ham, er visheden om, hvad der kommer i fryseren.

- Det betyder noget, at jeg i bogstavelig forstand kan følge dyret fra start til slagt. Jeg ved, hvor gammelt dyret er, hvor det kommer fra, og jeg kan følge dets trivsel på marken. Jeg ved præcis, hvad jeg får. Desuden har jeg små børn, og det er sundt for dem at se, hvor kødet kommer fra, fortæller Anders.

Andet end mørbrad

Selv om alle medlemmer får omtrent lige meget kød, er det slagteren, der bestemmer, hvad der ryger i fadeburet hos hvem. For en madentusiast som Anders er det uforudsigelige køudbytte en del af charmen.

- Det er en spændende udfordring, det med at modtage kød fra et kvart dyr. Det kan jo ikke være mørbrad det hele. Man får ofte nogle udskæringer, køledisken normalt ikke byder på. Man ryger ud i situationer, hvor man tænker: hvordan var det nu lige, man lavede gammel-dags oksetunge? Så Frk. Jensens kagebog bliver da også støvet af.

Vidste du at:

DIT BARN NYDER SPECIELT GODT AF NATUREN? BØRN MED JÆVNLIG ADGANG TIL NATURAREALER HAR EN TENDENS TIL AT VÆRE MERE FANTASIFULDE, BLIVE MINDRE SYGE OG UDVIKLE SIG BEDRE MOTORISK
KILDE: FRILUFTSRÅDET

SAMMENHOLD

SELV HELT SMÅ GUMMISTØVLER KAN VÆRE MED

I et parcelhuskvarter små fire kilometer fra Vejle centrum ligger en bakke, der med udsigt over skov, by og fjord er en penthouselejlighed værdig. Her holder Søndermarkens Kogræsser Laugs otte stude til. Arealet omkring den græsbeklædte skråning betrædes jævnligt af små, bestøvlede fødder. Børneinstitutionen Gaia ligger nemlig kun 500 meter derfra.

”Det kan godt være, at børn er for små til at forstå det med økologi. Men alene det at se en ko på græs gør et vigtigt indtryk. Det er en del af den naturlige fortælling”.

ANNETTE KOLLERUP IVERSEN
medlem af Søndermarkens
Kogræsser Laug, Vejle.

- Det giver os ekstremt meget, at vi kan tage på natur-tur ud til køerne. Det gør naturen til en – ja – naturlig del af hverdagen, fortæller Annette Kollerup Iversen, leder af børneinstitutionen Gaia, og medlem af Søndermarkens Kogræsser Laug. Hun er med til at styre dag-

institutionens linje, der i høj grad er centreret omkring økologi og bæredygtighed. Hun er ikke i tvivl om, hvad medlemskabet af græsningslauget giver:

- Det kan godt være, at børn er for små til at forstå det med økologi. Men alene det at se en ko på græs gør et vigtigt indtryk. Det er en del af den naturlige fortælling, fortæller hun.

Inspiration der smitter

De fritgående klovdyr falder ikke kun i god jord hos ungerne. Flere af forældrene er selv medlemmer af græsningslauget og inspireret af Gaias fra-jord-til-bord-politik. Det glæder Anette, og ifølge hende er det ikke ligegyldigt, hvad man lærer de små.

- Som daginstitution tilbringer vi jo rigtig mange timer med børnene. Det er ikke helt uvæsentligt, hvad vi foretager os med dem, og hvad vi giver dem med videre. Det er klart, at de værdier, vi lægger for dagen, vil sætte aftryk på den ene eller den anden måde hos børnene. Det kunne man i hvert fald håbe på, afslutter hun.

I Randers Naturpleje- og Kogræsserforening blev kalven Isabel flasket op, fordi moderen ikke ville tage sig af hende. En unik oplevelse for store og små medlemmer. Foto: Solveig Sørensen.

Vidste du at:

ØKSEKØD TAGER SMAG AF DET FODER, DYRET SPISER?
KØD FRA GRÆSENDE KVÆG SMAGER DERFOR AF DE URTER
OG DET GRÆS, KVÆGET SPISER.
KILDE: ØKOLOGISK LANDSFORENING

SAMARBEJDET GIVER MERE OG BEDRE NATURPLEJE

Michael Kierkegaard er en af de økologiske landmænd, der samarbejder med et græsningslaug og plejer natur på flere arealer i Vejle Kommune. For ham er det en stor hjælp at lokale borgere giver et nap med i det daglige tilsyn af dyrene.

- Jeg er med i fire græsningslaug i Vejle Kommune, og foreningerne tilsær tilsammen cirka 50 dyr dagligt. Det er en arbejdslettelse for mig, at medlemmerne hjælper med at tilse dyr og

arealer, da der er langt at køre, hvis jeg selv skulle tage turen hver dag. Derfor giver samarbejdet med græsningslaugene mulighed for at pleje endnu flere naturarealer.

- Derudover er det selvfølgelig hyggeligt at få en god snak med græsningslaugenes medlemmer, når jeg kommer forbi. Foreningernes medlemmer går meget op i, at dyrene har det godt, og det sætter jeg stor pris på.

Vidste du at:

GRÆSENDE KVÆG ER BIOLOGISKE BEKÆMPERE.
KVÆG PÅ GRÆS ER EN NATURLIG OG BILLIG MÅDE
AT BEKÆMPE EKSEMPELVIS BJØRNEKLO.
KILDE: NATURERHVERVSTYRELSEN

KOM GODT I GANG

Vil du også være medlem af et kogræsserlaug? Start med at undersøge, om der allerede findes en forening i nærheden af dig. De fleste foreninger har en hjemmeside eller en side / gruppe på facebook, hvor du kan finde information om medlemskab og opstart.

Er der ikke nogen forening i nærheden, så er det let at komme i gang. Forhør dig i nabolaget og find ud af, om der er andre, der synes, en kogræsserforening vil være et godt tiltag for lokalområdet. Noter dig også, hvor i lokalområdet, der er egnede naturarealer til afgræsning. Hvis du kender en økologisk landmand, så tag kontakt og forhør dig om muligheden for at starte et samarbejde. Du kan også kontakte det lokale landbocenter eller landbrugsrådgivningscenter og efterspørge landmænd, der kunne være interesserede i at levere dyr til arealet. Herefter kan du med fordel tage kontakt til kommunen for at afklare, hvem der ejer det areal, du har i tankerne, og samtidig spørge, hvad kommunen kan hjælpe med i forbindelse med opstart af forening.

På okologi.dk/graesningslaug kan du læse mere om opstart af græsningsforeninger og samarbejde mellem borgere, landmænd og kommune.

Læs mere

Find dit økologiske kogræsserlaug og mere inspiration her:

- okologi.dk/graesningslaug
- okokodsalg.dk
- kograes.dk
- dn.dk

Rigtig god fornøjelse!